CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER PRATİK METNİ (10.05.2017)

OLAY

A, B ve C birlikte kurdukları seyahat acentesi için ihtiyaç duydukları araçları temin edebilmek amacıyla, 18 yaşındaki B'nin önerisiyle, arka sokakta bulunan E'ye ait araç galerisini soymaya karar verirler. Hava kararıktan sonra araç galerilerinin bulunduğu sokağa geldiklerinde C, kendisinin çok korktuğunu ve devam edemeyeceğini söyleyerek, önceden temin ettiği babasına ait ruhsatsız tabancayı, gerekirse kullanmaları için B'ye vererek oradan uzaklaşır.

A ve B ise hava karardığında E'ye ait olan galerinin bahçesine girerler. A gözcü olarak beklerken, B içerideki araçlardan birini, alıp dışarı çıkarmak üzere, yanında getirdiği özel aletlerle çalıştırır.

Bu sırada galerideki odasında uyuya kalmış olan E, gürültü sebebiyle uyanır ve tabancasıyla bahçeden caddeye çıkmış olan arabanın şoför mahalline doğru rastgele ateş eder. Başından yaralanan B, bilincini kaybederek bayılır ve arabanın direksiyonuna doğru düşer. B, kan kaybından ölmek üzereyken çevredekilerin bildirimi üzerine gelen ambulansta yapılan müdahaleyle kurtarılır.

BİLGİLER*:*

– A'nin daha önce işlediği taksirli bir suçtan dolayı mahkûm olduğu 2 yıllık hapis cezası ertelenmiş ve söz konusu olay, bu erteleme kararından 1,5 yıl sonra gerçekleşmiştir.

– B hakkında daha önce kasten işlemiş olduğu bir suçtan dolayı 9 aylık hapis cezası verilmiş ancak bu ceza TCK m.50 uyarınca kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlardan biri olan adli para cezasına çevrilmiştir.

– C'nin hakkında daha önce kasten işlemiş olduğu bir suçtan dolayı 10.000 tl adli para cezasına hükmedilmiştir.

– E hakkında daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 3 yıl hapis cezasına hükmedilmiş, ancak E cezası 2 yıl infaz edildikten sonra koşullu salıvermeden yararlanmış ve serbest bırakılmıştır. Olay, serbest bırakıldıktan 1 yıl sonra gerçekleşmiştir.

SORULAR

1.Olaya göre, A, B ve C'nin iştirak statüsünü belirleyiniz.

2.Mahkeme A hakkında nasıl bir karar vermelidir?

3.Yapılan yargılama sonucunda B hakkında 2 yıl 4 ay hapis cezasına hükmedilmiştir.

a) Bu hapis cezasının ertelenmesine karar verilebilmesi mümkün müdür?

b) B hakkında daha önceden verilmiş (hapis cezasından çevrilmiş) olan adli para cezasının ödenmemiş olması durumunda vereceğiniz cevap değişir miydi? Gerekçeli olarak açıklayınız.

4.Yapılan yargılama sonucunda hakim, C'ye takdiri indirim nedenlerini de göz önünde bulundurarak 1 yıl 3 ay hapis cezasına hükmetmiştir. Hakimin bu hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verebilmesi mümkün müdür? Açıklayınız.

5.Yapılan yargılama sonucunda mahkeme, olayda E bakımından meşru savunma şartlarının gerçekleşmediğine hükmetmiş ve E'yi kasten öldürmeye teşebbüsten cezalandırmıştır. Mahkeme kararının yerinde olduğu kabul edilirse, E'nin fiilinin daha önce verilmiş olan koşullu salıverilme kararına ne gibi etkisi bulunmaktadır? Açıklayınız.

6.B hakkında yapılan yargılama sırasında hakim, belirlediği temel ceza üzerinden önce yaş küçüklüğü nedeniyle indirim yapmış, daha sonra teşebbüs ve iştirak hükümlerini uygulamıştır. Buna göre hakim'in cezanın bireyselleştirilmesi sırasında izlediği yol yerinde midir? Açıklayınız.

ÇÖZÜM

1) A, B ve C'nin İştirak Statüsü

B'nin iştirak statüsü: B olayda fiili gerçekleştiren kişi yani faildir. Ayrıca suç B'nin önerisiyle işlendiği için B azmettiren olur. Fakat bunun için diğer iştirak edenlerin daha önceden suç işleme kararlarının olmaması gerekir. Bu halde B hem azmettiren hem faildir. *Fakat **failliğin şerikliğe asliliği kuralı** gereğince B yalnızca fail olarak sorumlu tutulacaktır)*.

A'nın iştirak statüsü: A olayda gözcülük yapmıştır. Kural olarak gözcülük yapan kişi yardım eden olarak sorumlu tutulmaktadır. Fakat yapılan yardım suçun işlenmesindeki katkının önemine göre müşterek fail olarak sorumlu tutulmayı gerektirilebilir. Bu bakımdan müşterek fail olabilmek için de birlikte suç işleme kararı ve fiilin birlikte icra edilmesi gerekir. Olayda A suçun işlenmesi için karar alma sürecinde bulunmuş ve fiilin işlenmesinde de rol almıştır. Dolayısıyla A'nın katkısı eğer suçun işlenmesi bakımından olmazsa olmaz bir katkı ise müşterek fail olarak sorumlu tutulacaktır. Aksi halde yardım eden olacaktır.

C'nin iştirak statüsü: C her ne kadar suçun işlenmesine yönelik karar aşamasında bulunsa da fiili olarak suça iştirak etmemiştir. Dolayısıyla fail değildir.

***C bakımından gönüllü vazgeçme*:** C bakımından gönüllü vazgeçme tartışılabilir. Fakat gönüllü vazgeçme olabilmesi için fiilin icrasına başlanması gerekir. C galerilerin bulunduğu sokağa geldiklerinde vazgeçiyor. Dolayısıyla fiilin icrasına başlanmamıştır. Gönüllü vazgeçme söz konusu değildir.

Bununla birlikte C önceden temin ettiği babasına ait ruhsatsız tabancayı gerekirse kullanmaları için B'ye vermiştir. Maddi yardım söz konusudur, C yardım eden olarak sorumlu olacaktır.

2) Cezası ertelenen hükümlü hakkında, bir yıldan az, üç yıldan fazla olmamak üzere, bir denetim süresi belirlenir. **Bu sürenin alt sınırı, mahkûm olunan ceza süresinden az olamaz.** Hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklere, hakimin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi halinde; **ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilir.** Denetim süresi yükümlülüklere uygun veya iyi halli olarak geçirildiği takdirde, **ceza infaz edilmiş sayılır.**

Olayda verilen bilgide A'nın ertelenen cezasının 2 yıl olduğu ifade edildiğinden denetim süresinin **en az iki yıl** olduğu kabul edilecektir. Olaydaki suç, ertelemeden 1,5 yıl sonra

işlenmiştir. Buna göre suçun denetim süresi içinde işlenmiş olmasından dolayı mahkeme, **ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine karar vermelidir.**

3) Hapis Cezasının Ertelenmesi (TCK m.51)

a) İşlediği suçtan dolayı **iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına** mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından **üç yıldır.** Olayımızda B, 18 yaşından küçüktür, mahkemece verilen ceza da (2 yıl 4 ay) 3 yıldan az olduğundan bu şart gerçekleşmiştir.

-Ancak, erteleme kararının verilebilmesi için kişinin; Daha önce **kasıtlı** bir suçtan dolayı **üç aydan fazla** hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması,

-Suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması, gerekir.

-Cezanın ertelenmesi, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutulabilir. Bu durumda, koşul gerçekleşinceye kadar cezanın infaz kurumunda çektirilmesine devam edilir. Koşulun yerine getirilmesi halinde, hakim kararıyla hükümlü infaz kurumundan derhal salıverilir.

B hakkında daha önce kasten işlemiş olduğu bir suçtan dolayı 9 aylık hapis cezası verilmiş ancak bu ceza TCK m.50 uyarınca kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlardan biri olan adli para cezasına çevrilmiştir. TCK ***m.50/5*** *hükmüne göre ise* ***''uygulamada asıl mahkûmiyet, bu madde hükümlerine göre çevrilen adlî para cezası veya tedbirdir''****. Dolayısıyla söz konusu olayda B hakkında asıl mahkumiyet adli para cezası olduğundan bu adli para cezası ertelemeye engel teşkil etmeyecektir.*

b) *B hakkında daha önceden verilmiş (hapis cezasından çevrilmiş) olan adli para cezasının ödenmemiş olması durumunda,* ***TCK m. 50/6*** *uyarınca ''Hüküm kesinleştikten sonra Cumhuriyet savcılığınca yapılan tebligata rağmen otuz gün içinde seçenek tedbirin gereklerinin yerine getirilmesine başlanmaması veya başlanıp da devam edilmemesi halinde, hükmü veren mahkeme kısa süreli hapis cezasının tamamen veya kısmen infazına karar verir ve bu karar derhal infaz edilir.* ***Bu durumda, beşinci fıkra hükmü uygulanmaz****.'' Dolayısıyla bu durumda, uygulamada asıl mahkumiyet çevrilen tedbir(olayımızda adli paza cezası) değil, hapis cezası olacaktır. Buna göre B'nin daha önce kasten işlemiş olduğu bir suçtan dolayı 3 aydan fazla (olayımızda 9 ay) hapis cezasına mahkumiyeti söz konusu olacağından, mahkeme B'ye verdiği 2 yıl 4 aylık hapis cezasının ertelenmesine karar veremez.*

4) Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması (CMK m.231)

Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, **iki yıl veya daha az süreli hapis veya adlî para cezası** ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade eder.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için;

– Sanığın daha önce **kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış** bulunması,

– Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak **yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması**,

– Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi, gerekir.

-Sanığın kabul etmemesi hâlinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez. Açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez.

C'nin hakkında daha önce kasten işlemiş olduğu bir suçtan dolayı 10.000 tl adli para cezasına hükmedilmiştir. Dolayısıyla olayımızda Sanığın daha önce **kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış** bulunması şartı gerçekleşmediğinden mahkemenin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar vermesi mümkün değildir.

5) *Koşullu Salıverilme*

E hakkında daha önce işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı 3 yıl hapis cezasına hükmedilmiş, ancak E cezası 2 yıl infaz edildikten sonra serbest bırakılmıştır. Olay, serbest bırakıldıktan 1 yıl sonra gerçekleşmiştir.

Burada koşullu salıverme gündeme gelmektedir. Cezalarının belirli bir kısmını iyi halli olarak çekenler koşullu olarak salıverilirler ve **cezaevinde geçirmeleri gereken sürenin yarısı kadar bir denetim süresi belirlenir**. Bu denetim süresi içerisinde **hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç** işlemeleri halinde *koşullu salıverilme kararı geri alınır* ve sonraki suçu işlediği tarihten itibaren **kalan cezasının *aynen çektirilir* ve aynı hükmün infazı ile ilgili *bir daha koşullu salıverilme kararı verilmez***. Şartları varsa yeni işledikleri suç bakımından *tekerrür hükümleri* uyarınca mükerrirlere özgü infaz rejimi tatbik edilir.

Olayda E'nin infaz kurumunda geçirmesi gereken süre 2 yıldır ve denetim süresi 1 yıldır. E, bir yıl sonra kasıtlı bir suç işlediğinden koşullu salıverilme kararı etkilenmeyecektir.

6) Cezanın Belirlenmesi (TCK m.61)

TCK m. 61/5'e göre ''Yukarıdaki fıkralara göre belirlenen ceza üzerinden **sırasıyla** teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.''

Olayımızda hakim, belirlediği temel ceza üzerinden önce yaş küçüklüğü nedeniyle indirim yapmış, daha sonra teşebbüs ve iştirak hükümlerini uygulamıştır. Dolayısıyla hakimin cezanın belirlenmesinde izlediği yol, TCK m.61/5'teki sıraya uygun olmadığı için yerinde değildir.

REPORT THİS AD

REPORT THİS AD